

Otromba játék a szavakkal

LUDWIG EMIL

Eörsi István író tavaly átlépte a hetedik ikszet. Ezt csupán azért fontos, vagy inkább érdekes megemlíteni, mert az ember elgondolkodik: vajon mi az ördög hajtja egyre lejjebb, az írásfüggőség egyre mélyebb bugyraiba ezt a valamikor színvonalas szépírást is képes tollforgató? Bohumil Hrabal ennyi idős korában a Sörgyári capricciót írta, és bűbajos prágai történeteket – de hát az másfajta élet és irodalom.

Eörsi mostanában a Medgyessy mellett elkötelezett Népszava meglehetősen egyhangú véleményoldalán szokott betűkkel megtölteni papírfületet, időnként a Magyar Hírlap hétvégi magazinjában tűnik fel a neve szerzőként. A jobb időket – és írásokat – látott újság január utolsó szombatján megjelent Ahogy tetszik rovatában az egész oldalas nyitó cikk is az ő műve „a terrortól és az ő házáról”, annak alkalmából, hogy az egykori Andrassy, Sztálin stb. út 60. számú házában hamarosan kiállítás nyílik a huszadik századi önkényuralmak mementójával.

Pontosabban ez az Eörsi-írás címe, holott szinte végig másról szól: leginkább a szerző keresetlenül megfogalmazott magánvéleményéről a jelenlegi kormányt, az igazságszolgáltatást, az egyházat és a köztársasági elnök választási „leleményeskedését” illetően. Az alábbiakban idézek a cikkből egy szép csokorra való.

A nyilas és ávos rémuralom készülő múzeumának ürügyén Eörsi azzal kezdi mondkáját, hogy „ennek a kormánynak csaknem négy év alatt egyetlenegyszer sem kellett megbánnia, ha imádott passziójának hódolva törvényt szegett”, hiszen „előbb-utóbb olyan bíróság elé kerül a vitás ügy, mely a kormány álláspontját azonosítja a törvényesség követelményeivel”. Majd lentebb így folytatja: „megfélemlítették az ügyészi és bírói kart, korlátozták a hatalmi ágak önállóságát,

bedarálták a legfőbb bírót, lemondatták a legfőbb ügyészt, majd egy nyegle pártkatonát neveztek ki a helyére, aki annak sem érzi szükségét, hogy a látszatra ügyeljen. Ezért aztán a kormányzat már minimális kockázat nélkül is áthághatja a törvényeket és előírásokat.” Érdemes úgy olvasni ezeket a súlyos állításokat, hogy közben azokra az ellenzéki vádakra gondolunk, melyek szerint a kormány korlátozni igyekszik a sajtó- és a véleménynyilvánítás szabadságát. Talán még a Magyar Köztársaság független bírói kara, és a legfőbb ügyész is szóra érdemesnek találhatja a fentieket.

Már a terrorcikk felénél járunk, amikor a szerző még mindig jogi problémákkal bajlódik. Azzal például, hogy a kiállítás rendezői „egy Mikus-művet szórakozottságukban a jogtulajdonos engedélye nélkül építettek be a múzeumukba”. Eörsit nyilván az a példátlan „fideszes cinizmus” bőszi fel, hogy a régi becses köztéri szobraink bronzanyagából öntött hét és félméteres Sztálinbálvány gipszmásolatának bemutatásához, 51 év elteltével, nem kérték ki az „alkotóművész” leszármazottainak hozzájárulását. Hát milyen történelmi léptékű pimaszság ez? Azoknak a „szobrászoknak”, akik '56. október 23-án ledöntötték a Gólemet, talán bontási engedélyt kellett volna kérniük az illetékes tanácsi osztálytól? Es ezen épp az az Eörsi akad fenn, akinek szerencséje volt találkozni velük a börtönben. Rémes, mit tesz az idő egyes embekekkel...

A szerző roppant szellemesnek vélheti azon ötletét, hogy „a miniszterelnök kedvenc történész asszonyának” fel kellene állítania egy hasonló inkvizíciós múzeumot az esztergomi bazilika tőszomszédságában, ahol olyan képeket lehetne mutogatni, amelyet ő látott Mantovában: egy férfi lóg rajta fejjel lefelé, akit „két egyházi hivatalnok éppen fűrészel kétfelé”. Ez a látvány nagyon tetszhetett

Eörsinek, mert különös kéjjel részletezi, ahogy „a fűrészfogai eltűnnek az áldozat alfélének vájatában”. (No csak, visszatérő motívum az emlékezetes Ginsberg-vers után?) Tény azonban, hogy a javasolt helyen már több mint száz éve ott található a Keresztény Múzeum, amelynek gyűjteményében tucatjával láthatók hasonló rémségek, ókori keresztény vértanúk mártíromságát ábrázoló gótikus táblaképeken. Bizonyára Eörsi e tárgybeli tájékozatlansága és antiklerikális elvakultsága láttatja vele papoknak a mártír szentet kínozó pogányokat.

Egyházi vonatkozású dologban azonban ennél jóval vadabban is állít a cikk, egyszersmind a köztársasági elnököt rágalmazva és sértve meg. A Terror Házának február 24-re tervezett megnyitáshoz ugyanis Eörsi ezt a kommentárt fűzi: „ez is jó ötlet, bár meg sem közelíti szeretett államelnökünk leleményét, aki a választás időpontját úgy jelölte ki, hogy húsvét éppen a két forduló közé essen. Így ugyanis a papok közül azok, akik erre kedvet éreznek, az első forduló eredményétől függően Krisztus feltámadásának ünnepét ige hirdetésen kívül pártpreferenciáik hirdetésére is felhasználhatják”. Ha nem télutó lenne, azt írnám erre: így jár, aki sokat időzik a napon fedetlen fejjel. Innen üzenem a szerzőnek – egyúttal a Magyar Hírlap illetékeseinek –, hogy a tavaszi menetrend szerint március 31.–április 1. húsvét; április 7-én lesz az első választási forduló, április 21-én a második, meg lehet nyugodni. Igazán kár, hogy a gyanúsítással Horn Gyulához csatlakozott Eörsi István fantáziája szegényes azt feltételezni, hogy „leleményes” államelnökünk a húsvét időpontját passzíttotta be a két forduló közé...

Ami az írás címében ígért témát illeti, arra ezek mellett nem sok szó jutott. A szerző főként azért neheztel az épületre, mert azon nyilaskeresztet kell látnia, mondjuk „a szomszédos Lukács kávéházból, egy kapucsinó mellől”. Nézzzen mindenki nyilaskeresztet!

Ami az írás címében ígért témát illeti, arra ezek mellett nem sok szó jutott. A szerző főként azért neheztel az épületre, mert azon nyilaskeresztet kell látnia, mondjuk „a szomszédos Lukács kávéházból, egy kapucsinó mellől”. Nézzzen mindenki nyilaskeresztet!

– háborog, míg a törvényeink szerint szintén tiltott önkényuralmi jelképnek számító szovjet csillagot egy szóval sem sérelmezi, ami persze nem meglepő Eörsi 1956 előtti, szélsőségesen sztálinista életszakaszának és irodalmi munkásságának ismeretében. A kommunizmus áldozatainak emléknapját illetően az a gondolat bántja a cikkíró érzékeny lelkét, hogy „mit szólnak majd a terrorok áldozatai, ezek hozzátartozói, leszármazottai vagy az iszonyattal bármilyen okból konfrontálódni nem akaró, vagy nem tudó emberek a toladók kegyeletnek ehhez a visszataszító megnyilatkozásához?” Márpedig emiatt neki nem kéne fájni a feje. A körmönfontan feltett kérdés mellé viszont oda lehetne tenni egy másikat: vajon mit szólnak azoknak a náci koncentrációs táborokban elpusztult zsidó származású, törvénytisztelő, becsületes magyar honfitársainknak a hozzátartozói, leszármazottai ahhoz, hogy 2000 novemberének végén a Pest megyei Monoron, amikor a rendőrök önkényes lakásfoglaló cigányokkal szemben éppen jogszerű intézkedést fogantatosítottak, a Budapestről leruccant Eörsi István céklaszínű fejjel, hörögve azt üvöltözte: „Auschwitz, Auschwitz!” Én az ő helyükben nem nagyon örülnék az effajta kéretlen „kegyeleti árukapcsolásnak”.

Összegezve az olvasmány tanulságait, elmondható, hogy Eörsi dolgozata egy nagyon szubjektív, sőtété színekkel lefestett országkép, amelyből mellékesen a szerző elfogult, szélsőségesen baloldali világméretű bontakozik ki. Ha egy bármily „jó nevű”, életkora szerint megfontoltan vélhető tollforgató ily mértékben elrugaszkodik a valóságtól, ilyen otrombaságokra és ostobaságokra ragadtatja magát, egy magára adó szerkesztőségnek nem kellene a cikket kitüntető helyen és minden kontroll nélkül leközlölni.

Persze ez is csupán nézőpont kérdése.